

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 626 22252, el. p. info@am.lt, https://am.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

I

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 270 IR 277¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Aplinkos ministerija teikia Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 270 ir 277¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas), patikslintą pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvadą Nr. NV-851.

Remiantis Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos administruojamo Nusikalstamų veikų žinybinio registro duomenimis, 2018–2022 metais vidutiniškai tik 3 ikiteisminiai tyrimai per kalendorinius metus dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – Baudžiamasis kodeksas) 270 straipsnio pažeidimų baigėsi kaltinamojo akto surašymu ir perdavimu teismui. Tuo pačiu laikotarpiu vidutiniškai 11 ikiteisminių tyrimų per kalendorinius metus dėl Baudžiamojo kodekso 270 straipsnio pažeidimo buvo nutraukti dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) 3 straipsnio pagrindų (pvz., nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių). Pažymėtina, kad nedidelis ikiteisminių tyrimų, kurie baigėsi kaltinamojo akto surašymu ir perdavimu teismui, skaičius rodo ne tai, kad nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų aplinkai Lietuvoje atliekama labai mažai, o tai, kad kalti asmenys dėl atliktų nusikalstamų veikų aplinkai baudžiamosios atsakomybės išvengia (pvz., Baudžiamojo proceso kodekso 3 straipsnio, 3¹ straipsnio ar 212 straipsnio pagrindais). Aplinkos ministerijos duomenimis, faktiškai nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų aplinkai atliekama daug daugiau. Todėl galima teigti, kad Baudžiamojo kodekso 270 straipsnio nuostatos dėl aplinkos apsaugos arba gamtos išteklių naudojimo arba statinių, kuriuose naudojamos ar saugomos pavojingos medžiagos arba kuriuose yra potencialiai pavojingų įrenginių ar vykdoma pavojinga veikla, priežiūros ar naudojimo taisyklių pažeidimų faktiškai yra neveikiančios ar veikiančios nepakankamai, kad nusikalstamos veikos nebūtų atliekamos.

Europos Komisija, įvertinusi 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą Nr. 2008/99/EB dėl aplinkos apsaugos pagal baudžiamąją teisę, nustatė, kad Europos Sąjungoje sėkmingai išaiškintų nusikalstamų veikų aplinkai skaičius per 10 metų buvo nedidelis, o sankcijos – per mažos, kad būtų atgrasančios. Europos Komisija nurodo, kad nusikalstamos veikos aplinkai yra pelningos (pvz., metinės pajamos iš neteisėtos atliekų tvarkymo veiklos Europos Sąjungoje svyruoja nuo 4 iki 15 milijardų eurų per metus¹), kaip ir neteisėta prekyba narkotikais, tačiau sankcijos už nusikalstamas veikas aplinkai yra daug mažesnės ir (ar) už jas rečiau patraukiama baudžiamojon atsakomybėn, kas lemia šios veiklos patrauklumą organizuotoms nusikalstamoms grupėms. Lietuvoje taip pat kyla problemų dėl baudžiamosios atsakomybės pritaikymo asmenims, padariusiems nusikalstamą veiką aplinkai, baudžiamojo persekiojimo, didelės žalos aplinkai nustatymo, baudžiamosios atsakomybės atirbojimo nuo kitų teisinės atsakomybės rūšių ir kt.

Rengti Įstatymo projektą paskatino siekis panaikinti nusikalstamų veikų aplinkai patrauklumą organizuotoms nusikalstamoms grupėms ir (ar) kitiems asmenims, sudaryti aiškesnes teises prielaidas nubausti asmenis, kaltus už padarytus pažeidimus aplinkai, ir prevenciškai užkardyti nusikalstamų veikų aplinkai darymą.

Įstatymo projektu siūloma patikslinti Baudžiamojo kodekso 270 ir 277¹ straipsnių nuostatas ir taip sudaryti aiškesnes teises prielaidas nubausti asmenis, kaltus už padarytus pažeidimus aplinkai. Jeigu pagal naują teisinį reglamentavimą baudžiamoji atsakomybė už nusikalstamas veikas aplinkai bus pritaikyta kaltiems asmenims – prevenciškai bus užkardomos naujos nusikalstamos veikos aplinkai.

Įstatymo projekte didelė žala aplinkai apibrėžiama keliais alternatyviais kriterijais. Pirmiausia – kai nustatoma, kad atitinkamam aplinkos elementui (-ams) padarytas reikšmingas neigiamas poveikis, kaip jis apibrėžtas Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme. Kiti alternatyvūs kriterijai apibrėžiami konkrečiomis ribinėmis vertėmis, t. y. kai į aplinką neteisėtai patenka daugiau kaip 0,1 tonos nuodingųjų arba pavojingųjų cheminių medžiagų arba pavojingųjų cheminių mišinių, arba daugiau kaip 5 tonos pavojingų atliekų, arba daugiau kaip 10 tonų nepavojingų atliekų, arba bendra bet kuriam aplinkos elementui padarytos žalos, įvertintos pinigais, suma viršija 400 MGL.

Įstatymo projektu neperkeliamos ir neįgyvendinamos Europos Sąjungos teisės aktų nuostatos.

Įstatymo projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“.

¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/fs_21_6746

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, Įstatymo projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

Įstatymo projektui įtraukti į teisės sistemą kitų teisės aktų priimti nereikės, tačiau ateityje gali reikėti tikslinti Administracinių nusižengimų kodekso ir Aplinkos apsaugos įstatymo nuostatas.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Įstatymo projekte naujų sąvokų, vertintinų Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka, nėra.

Įstatymo projektas neprieštarauja Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

Konsultacijų su visuomene nebuvo ir jos neplanuojamos.

Įstatymo projekte nereglamentuojamas asmens duomenų naudojimas.

Įstatymo projektas skelbiamas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS, Nr. 23-2358). Projektas suderintas su Generaline prokuratūra, Policijos departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Teisingumo ministerija ir Vidaus reikalų ministerija. Į visas Generalinės prokuratūros pastabas atsižvelgta, Teisingumo ministerijos ir Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabos suderintos darbo tvarka.

Įstatymo projektą parengė Aplinkos ministerijos Aplinkos politikos įgyvendinimo koordinavimo grupės vadovas Raimondas Sakalauskas (mob. 8 686 00 052, el. p. raimondas.sakalauskas@am.lt) ir vyriausioji patarėja Toma Leonova (mob. 8 695 62 973, el. p. toma.leonova@am.lt).

PRIDEDAMA:

1. Įstatymo projektas, 2 lapai.
2. Įstatymo projekto lyginamasis variantas, 2 lapai.
3. Įstatymo projekto aiškinamasis raštas, 4 lapai.
4. Nutarimo projektas, 1 lapas.
5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma, 1 lapas.
6. Antikorupcinio vertinimo pažyma, 5 lapai.

Toma Leonova, mob. 8 696 62 973, el. p. toma.leonova@am.lt